

STUDIU PRIVIND DISCRIMINAREA FAȚĂ DE PERSOANELE INFECTATE CU HIV

Liana Velica | Mihaela Blejan
Asistenți sociali | ARAS

Studiu efectuat în cadrul proiectului de “Rețea socială pentru promovarea accesului nediscriminatoriu al persoanelor care trăiesc cu HIV la servicii medicale”, finanțat prin intermediul Programului FSA al Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la București

Ambassade van het
Koninkrijk der Nederlanden

CUPRINS

Rezumat	3
Obiective	
Metode	
Rezultate	
Recomandări	
Introducere	4
Metode	6
Tipul studiului	
Rezultate	8
A) Date socio-demografice	
B) Date privind situațiile de discriminare	
C) Date privind cunoștințele referitoare la procedurile de combatere a discriminării	
D) Date privind opiniile despre măsurile necesare pentru combaterea discriminării	
Discuții	17
Confidențialitatea asupra datelor	
Limitele studiului	
Succese	
Concluzii	19
Recomandări	20
Referințe	20
Anexă	21
Chestionar privind discriminarea față de persoanele afectate de HIV	

Rezumat

Obiective

Studiul a urmărit obținerea unei imagini generale asupra discriminării percepute de persoanele infectate cu HIV, precum și a situațiilor în care persoanele afectate de HIV consideră că au fost discriminate.

Metode

Studiul a avut la bază un interviu individual semistructurat, aplicat unui număr de 115 persoane infectate cu HIV din București, Constanța și Neamț, cu vârste cuprinse între 16 și 73 de ani și care primesc servicii sociale de la ARAS.

Rezultate

Acest studiu arată că 52% dintre persoanele infectate cu HIV intervievate consideră că au fost discriminate. Din enumerarea situațiilor de discriminare, se remarcă însă faptul că 72% dintre persoanele participante la studiu notează că s-au aflat în astfel de situații, ceea ce poate indica faptul că unii dintre respondenți consideră că este normal să fie tratați diferit față de alte persoane care nu sunt infectate cu HIV.

Deși 61% dintre respondenți declară că își cunosc drepturile, doar 46% știu unde se pot adresa pentru a sesiza o situație de discriminare și doar 5% au acționat pentru sesizarea discriminării.

Persoanele infectate cu HIV consideră că, pentru combaterea discriminării, sunt necesare: informarea și educarea populației cu privire la infecția cu HIV (37%), înăsprirea pedepselor pentru discriminare (14,7%) și implicarea persoanelor infectate cu HIV în activitățile de combatere a discriminării (8,7%).

Recomandări

În contextul în care discriminarea față de persoanele infectate cu HIV există atât în relațiile cu instituțiile și cu profesioniștii din domeniile social și medical, cât și în relațiile cu ceilalți membri ai comunității, este imperios necesar un răspuns rapid, care să asigure intervenții în toate ariile în care se întâlnește discriminarea și care să se bazeze pe implicarea în activități a persoanelor infectate cu HIV.

Introducere

Importanța respectării drepturilor omului pentru toate persoanele, inclusiv față de persoanele care trăiesc cu HIV sau sunt vulnerabile față de infectarea cu HIV este stipulată în legi, a fost demonstrată de numeroase studii internaționale și este semnalată la întâlnirile de lucru pe tema infecției cu HIV, atât în România, cât și internațional. Există dovezi evidente că persoanele care trăiesc cu HIV se confruntă cu discriminare și stigmatizare – cf. studiul realizat de Human Rights Watch, monitorizarea cazurilor de discriminare, demers al UNOPA (Uniunea Națională a Organizațiilor Persoanelor Afectate de HIV din România), numărul redus de persoane infectate cu HIV care solicită servicii sociale (mai puțin de jumătate, potrivit statisticilor Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei).

Astfel, existența atitudinilor sau chiar a politicilor discriminatorii din România este dovedită de:

- Accesul redus la servicii sociale (numai 4.800 din cele 11.000 de persoane infectate cu HIV aflate în viață au solicitat alocație de hrană de la Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei).
- Absența datelor privind integrarea persoanelor infectate cu HIV în muncă sau în sistemul de învățământ.
- Numărul redus de persoane infectate cu HIV care au medic de familie.
- Orice analiză sumară a știrilor și articolelor media demonstrează că unii jurnaliști fac afirmații discriminatorii despre persoanele care trăiesc cu HIV, invocând necesitatea creării unor secții speciale, metode pentru reducerea activității sexuale, intrarea în carantină a secției de spital, testarea HIV obligatorie înainte de intervențiile medicale. Prezentarea în mass-media a unor asemenea afirmații, cu atât mai mult cu cât reprezintă părerea unor profesioniști și a unor formatori de opinie, poate avea consecințe negative asupra atitudinii populației generale față de persoanele afectate de HIV.
- Raportul Human Rights Watch – *Life Doesn't Wait: Romania's Failure to Protect and Support Children and Youth Living with HIV* – demonstrează cu mărturie că stigmatizarea și discriminarea în funcție de criteriul HIV există încă în România.
- Unele prevederi legale sau regulamente instituționale care favorizează discriminarea :
 - ▶ solicitarea testului HIV negativ la internarea în cămine-spital pentru persoane cu handicap sau în centre de plasament;

- ▶ solicitarea testului HIV negativ la angajarea ca medic, educator în colectivități de copii, frizerii, Armată, Poliție;
- ▶ solicitarea obligatorie a testului HIV la Oficiul de Stare Civilă, prin interpretarea eronată a unui ordin al Ministerului Sănătății (care doar recomandă consilierea și testarea HIV pentru cei care se căsătoresc).

Aceste încălcări ale unor drepturi elementare nu sunt semnalate Justiției și trec neobservate. De cele mai multe ori, chiar persoanele în cauză (citește: discriminate) consideră că este normal să se întâmple așa.

Accesul limitat la servicii – medicale sau sociale – are drept consecință înrăutățirea problemelor pe care persoanele afectate de HIV le au deja.

În prezent, nu sunt disponibile studii care să ofere informații detaliate despre situațiile în care persoanele afectate de HIV sunt discriminate și despre modul în care aceste persoane percep discriminarea.

Studiul de față are ca scop evaluarea rapidă a opiniilor persoanelor care trăiesc cu HIV privind discriminarea și a fost proiectat astfel încât să atingă următoarele obiective:

- identificarea opiniilor persoanelor care trăiesc cu HIV privind discriminarea;
- analizarea tipurilor de situații de discriminare în care s-au aflat persoanele afectate de HIV;
- evaluarea nivelului de cunoștințe al persoanelor infectate cu HIV privind modalitățile de combatere a discriminării;
- identificarea și inițierea unor intervenții efective privind reducerea discriminării față de persoanele care trăiesc cu HIV.

Ipotezele care au stat la baza studiului sunt:

- Nivelul scăzut de cunoștințe privind drepturile legale determină persoanele infectate cu HIV să considere normale/obișnuite unele din comportamentele discriminatorii cu care se confruntă.
- Tipurile de situații discriminatorii în care se regăsesc persoanele infectate cu HIV acoperă mare parte din aria de servicii medicale și sociale.

- Cunoștințele corecte privind combaterea discriminării determină atât prevenirea apariției situațiilor de discriminare, cât și sancționarea acestora, atunci când totuși se produc.

Metode

Studiul a fost realizat în perioada decembrie 2006-ianuarie 2007, prin aplicarea de interviuri semistructurate, pe bază de chestionar anonim. Operatorii de interviu au fost asistenți sociali și educatori între egali ai ARAS, care au fost instruiți în prealabil.

Menționăm că educatorii între egali dintre persoanele infectate cu HIV nu au participat ca subiecți la prezenta evaluare.

Studiul a fost realizat de ARAS și finanțat de Ambasada Regatului Țărilor de Jos la București, în cadrul proiectului *The social network for the promotion of non-discriminatory access of persons affected by HIV to medical services* (Rețea socială pentru promovarea accesului nediscriminatoriu al persoanelor care trăiesc cu HIV la servicii medicale).

Tipul studiului

Cercetarea de față este o evaluare rapidă a opiniilor persoanelor infectate cu HIV cu privire la discriminare. Evaluarea s-a realizat printr-un studiu semi-calitativ, dar cuprinde și elemente cantitative.

Eșantionul cercetării a fost stabilit pe baza alegerii, din rândul celor aproximativ 3.800 de persoane infectate cu HIV care trăiesc în București și în cele 3 județe în care s-a desfășurat studiul, a unui grup-țintă format din beneficiarii programelor ARAS (480 de persoane infectate cu HIV). S-a ales acest grup-țintă deoarece majoritatea persoanelor infectate cu HIV doresc să păstreze strict confidențialitatea, iar operatorii de interviu nu puteau avea acces decât la persoane care primesc deja servicii din partea ARAS.

Astfel, eșantionul a fost stabilit la 120 de persoane și au fost rugate să răspundă la interviu persoanele care au vizitat sediul asociației pe parcursul a 30 de zile. 115 persoane infectate cu HIV au acceptat să participe la studiu și le-a fost aplicat câte

un interviu pe bază de chestionar – care fusese elaborat pe baza obiectivelor și ipotezelor propuse pentru studiu. Autorii au optat pentru un interviu semistrukturat, deoarece lotul supus cercetării a fost mic, chestionarul nu s-a putut testa îndelung, iar timpul de interviu a fost scurt.

Chestionarul a fost structurat după cum urmează:

1. Descrierea cunoștințelor privind drepturile și modalitățile de combatere a discriminării – cuprinzând 3 întrebări cu privire la drepturi și la procedurile necesare pentru a sesiza o situație de discriminare;
2. Descrierea percepției asupra discriminării față de propria persoană sau a discriminării față de terți – 3 întrebări cu privire la discriminare (tratament diferit) și nerespectarea vieții private;
3. Descrierea situațiilor de discriminare în care s-au aflat subiecții – cuprinde 2 întrebări cu variante de răspuns și cu solicitarea de a argumenta răspunsul afirmativ;
4. Descrierea opiniilor privind măsurile ce se pot lua pentru combaterea discriminării – 2 întrebări legate de acțiunile necesare pentru combaterea și reducerea discriminării și disponibilitatea de implicare personală în astfel de activități;
5. Colectarea unor date socio-demografice privind populația-țintă – 3 întrebări factuale privind vârsta, sexul și județul de domiciliu.

Într-o formă inițială, interviul a fost testat pe un lot format din 4 persoane care trăiesc cu HIV, educatori între egali la ARAS, în București. Pe baza observațiilor operatorilor, chestionarului i-au fost aduse unele îmbunătățiri de fond.

Datele obținute prin intermediul interviurilor și prin studierea documentelor oficiale au fost centralizate, dezvoltându-se o bază de date în Epi Info.

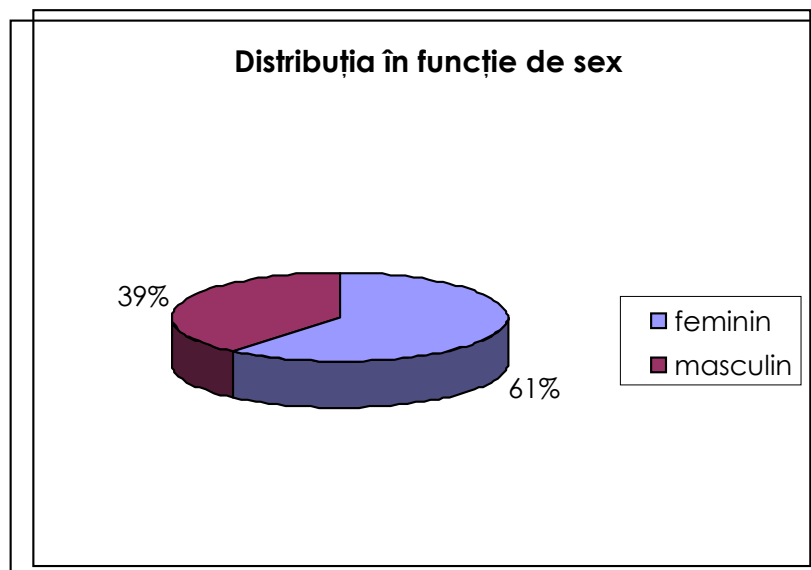
Rezultate

Prelucrarea și analiza datelor s-au realizat prin gruparea acestora din urmă în mai multe secțiuni:

- A) date socio-demografice;
- B) date privind situațiile de discriminare;
- C) date privind cunoștințele referitoare la combaterea discriminării;
- D) date privind opiniile despre măsurile necesare pentru combaterea discriminării.

A) Date socio-demografice

La interviurile efectuate pe bază de chestionar au participat 115 subiecți din București, Constanța și Neamț: 70 de femei și 45 de bărbați, ceea ce reprezintă 60%, respectiv 40% dintre subiecții chestionați.

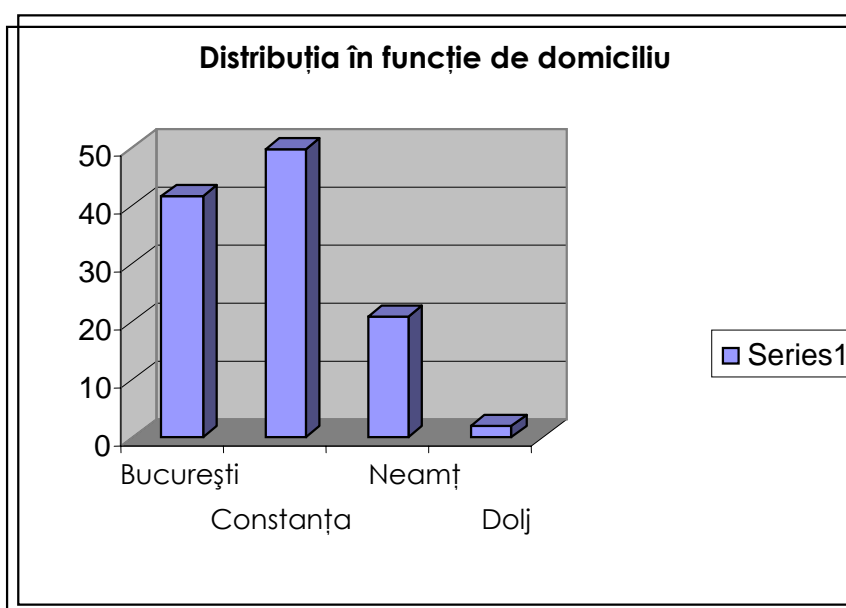
Graficul nr. 1: Distribuția respondenților în funcție de sex

După vârstă, cel mai reprezentativ segment analizat este cel de 18-19 ani, care reprezintă 38% din totalul subiecților. 48% din total subiecți chestionați sunt tineri cu vârsta cuprinsă între 16 și 20 de ani.

La categoriile de vârstă 21-70 de ani, eșantionul a cuprins între 0 și 3 subiecți, cu excepția a 9 subiecți care au vârsta de 38 de ani.

Distribuția în funcție de domiciliu nu reflectă neapărat caracteristicile demografice ale localităților, ci, mai degrabă, numărul de beneficiari ai serviciilor sociale asigurate de ARAS (persoanele intervievate reprezentând $\frac{1}{4}$ din numărul de beneficiari ai programelor).

Astfel, majoritatea respondenților domiciliază în Constanța (43,5%), urmați de București (38,3%), Neamț și Dolj.

Graficul nr. 2: Distribuția participanților la studiu în funcție de județul de domiciliu

B) Date privind situațiile de discriminare

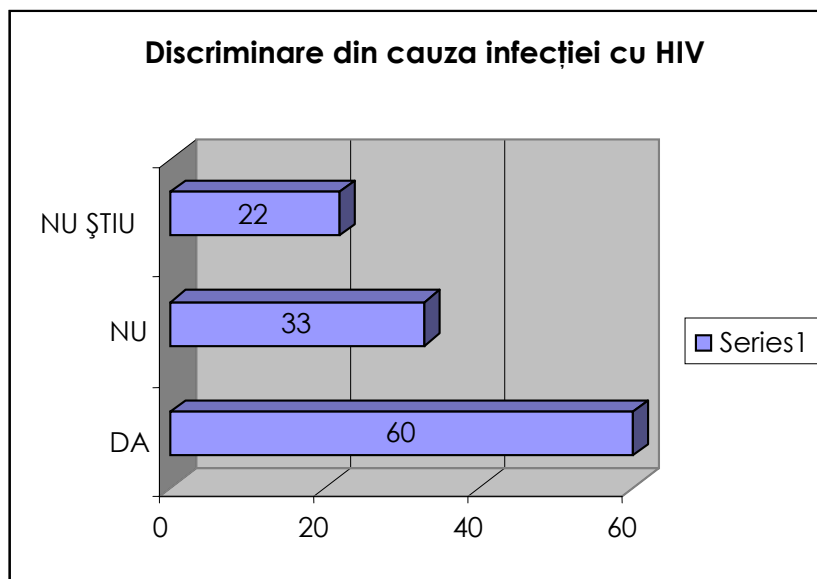
Datele privind situațiile de discriminare au inclus în chestionar întrebări pe următoarele teme:

1. opiniile cu privire la existența discriminării față de persoanele infectate cu HIV;
2. descrierea situațiilor în care persoanele infectate cu HIV au fost supuse discriminării;
3. locurile/instituțiile/serviciile în care respondenții consideră că au fost discriminați.

1. Opiniile privind existența discriminării față de persoanele care trăiesc cu HIV

Pentru a analiza fenomenul discriminării față de persoanele afectate de HIV, s-au adresat două întrebări referitoare la propria experiență și la cunoștințele privind existența altor persoane infectate cu HIV care au fost discriminate din cauza diagnosticului.

La prima întrebare – „*Considerați că ați fost sau sunteți discriminat (tratat diferit) din cauza diagnosticului de infecție cu HIV?*” –, 60 de subiecți (52,2%) au răspuns cu „Da”. 33 de subiecți (28,7%) au răspuns cu „Nu”, iar restul de 22 (19,1%) au declarat că „Nu știu”. Răspunsul „Nu știu” poate indica existența unor situații de discriminare asupra semnificației cărora subiectul nu este sigur. În concluzie, mai mult de jumătate dintre persoanele care trăiesc cu HIV și au fost intervievate declara că au fost discriminate, 19% nu știu dacă s-au aflat într-o situație de discriminare și doar 28% declară că nu au fost discriminate.

Graficul nr. 3: Numărul persoanelor care consideră că au fost discriminate

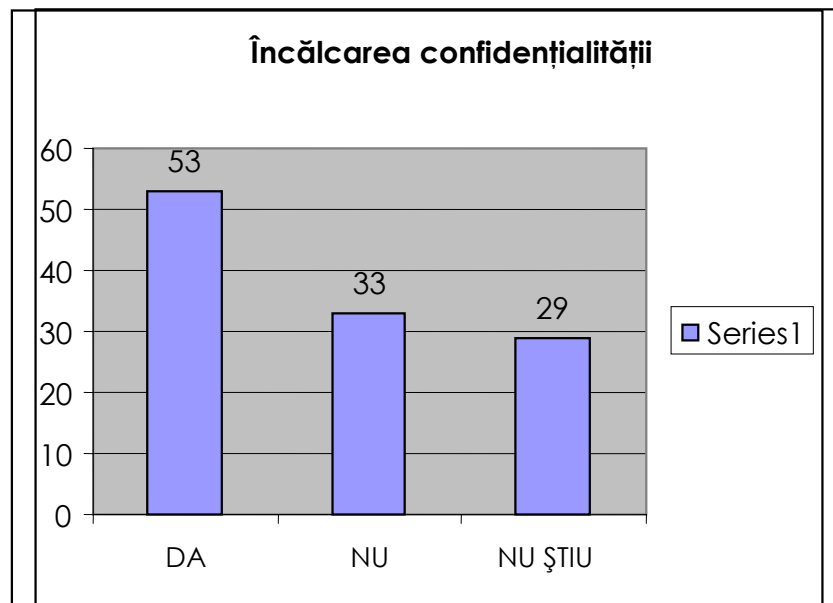
Întrebarea: „*Cunoașteți alte persoane infectate cu HIV care consideră că au fost discriminate?*” are răspunsuri apropiate de cele de la întrebarea precedentă : 65,2% dintre respondenți cunosc persoane ce au fost discriminate, 19,1% răspund „Nu știu” și 15,7% declară că nu cunosc persoane care consideră că au fost discriminate pe criteriul HIV/SIDA.

Întrucât încălcarea confidențialității cu privire la diagnosticul de infecție cu HIV poate determina apariția discriminării, acest comportament este considerat de Consiliul Național de Combatere a Discriminării drept o formă de discriminare (cf. *Culegerea de Jurisprudență a Colegiului Director al CNCD din 2005*).

Din acest motiv, în chestionar a fost inclusă și o întrebare privind respectarea confidențialității: „*Considerați că v-a fost încălcat vreodată dreptul la viață privată – confidențialitatea asupra diagnosticului de infecție cu HIV?*”.

Trebuie menționat că doar 2% dintre toți beneficiarii programelor ARAS au decis să nu păstreze confidențialitatea cu privire la diagnosticul de infecție cu HIV.

Răspunsurile la întrebarea privind ruperea confidențialității sunt, de asemenea, apropiate de răspunsurile de la întrebările referitoare la discriminare, astfel încât aproape jumătate din respondenți (46,1%) afirmă că le-a fost încălcată confidențialitatea, 25% răspund cu „Nu știu” și doar 20% afirmă că nu a fost încălcată confidențialitatea.

Graficul nr. 4: Numărul persoanelor care consideră că le-a fost încălcată confidențialitatea privind diagnosticul de infecție cu HIV

La întrebarea deschisă în care sunt rugate să explicitizeze cine anume le-a încălcat confidențialitatea, 45% dintre persoanele infectate cu HIV respondente afirmă că aceasta a fost încălcată de către cadrele sanitare, 20% de către colegi/prieteni,

7,5% de către cadre didactice, 7,5% de către vecini, 5% – rude, 2,5% – angajatori. În 20% din cazuri, confidențialitatea a fost încălcată de mai multe categorii de persoane.

2. Descrierea situațiilor în care persoanele infectate cu HIV au fost supuse discriminării

Pentru a evidenția situațiile în care persoanele infectate cu HIV sunt discriminate, respondenții au fost rugați să noteze situațiile în care au fost discriminate după criteriul „infecție cu HIV”.

Nr. crt.	Situația de discriminare	Număr de persoane	Valoare procentuală
1.	Vi s-a refuzat înscrierea în învățământul de masă.	9	7,8%
2.	Vi s-a cerut retragerea din școală.	8	7%
3.	Vi s-a refuzat angajarea.	8	7%
4.	Ați fost concediat.	8	7%
5.	Vi s-a cerut să vă pensionați, în condițiile în care erați apt de muncă.	13	11,3%
6.	V-a fost refuzată internarea în spital.	8	7%
7.	V-a fost refuzată efectuarea unor intervenții medicale.	36	31,3%
8.	Ați fost tratat diferit față de alte persoane care aveau aceeași problemă de sănătate.	27	23,5%
9.	Diagnosticul dvs. a fost notat pe documente la care aveau acces și alte persoane decât cadrele sanitare.	28	24,3%
10.	V-a fost refuzată închirierea unei locuințe.	4	3,5%
11.	Ați fost dat afară din locuința închiriată.	2	1,7%
12.	Vi s-a refuzat acordarea unui credit/împrumut.	13	11,3%
13.	Vi s-a cerut să nu mai locuiți în casa familiei.	6	5,2%
14.	S-au făcut aprecieri defavorabile despre stilul dvs. de viață.	26	22,6%
15.	V-a fost refuzată internarea într-un centru de plasament, cămin-spital, adăpost de noapte.	3	2,6%
16.	Rude/prieteni v-au cerut să nu le/îi mai vizitați.	20	17,4%

17.	V-ați simțit nedreptățit de o instanță de judecată.	4	3,5%
18.	Vi s-au adresat, în comunitatea în care trăiți, bancuri, glume răutăcioase, porecle jignitoare, amenințări.	33	28,7%
19.	Altele	20	17,4%

Însumând răspunsurile la întrebările privind situațiile de discriminare, observăm că, în tabelul precedent, sunt notate 276 de situații de discriminare în care s-au aflat persoanele infectate cu HIV, unele dintre ele notând fie o singură situație, fie maximum 10. Putem concluziona că o persoană infectată cu HIV se confruntă cu situații multiple de discriminare.

De asemenea, remarcăm că 5% dintre persoanele care au afirmat că nu se consideră discriminate au notat că s-au aflat în situații de discriminare, după cum 15% dintre cele care au afirmat că nu știu dacă au fost discriminate s-au regăsit în situații de discriminare propuse de chestionar. Precizăm că situațiile în care s-au regăsit persoanele mai sus menționate sunt legate de serviciile medicale și de atitudinea membrilor comunității.

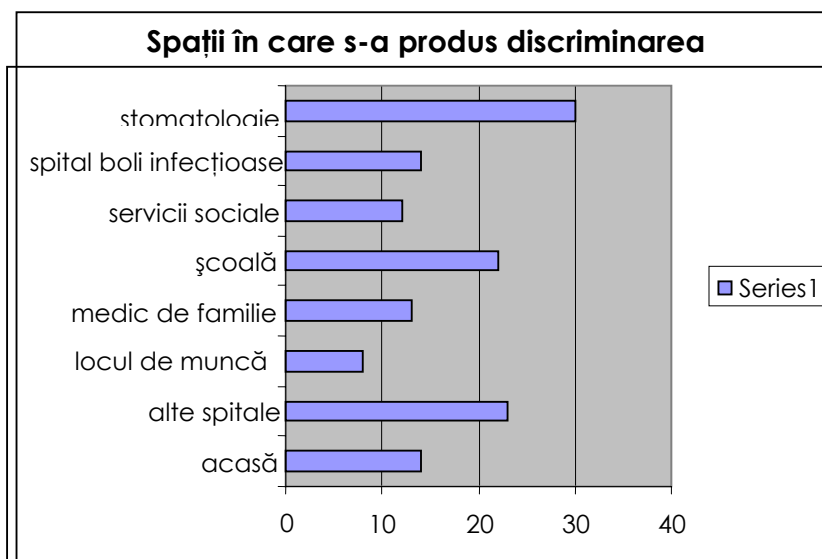
Descrierea situațiilor de discriminare include formulări de genul:

- „În spital, am fost pusă într-o cameră separată, împreună cu copilul, pentru că eram contagioasă.”
- „Am fost refuzată la stomatologie (deși mă durea rău măseaua), pentru că nu aveau cum să sterilizeze după mine.”
- „Am fost izolată în salon și nu a trecut nici o asistentă pe la mine.”
- „În spitalul orășenesc, le era frică și să mă atingă!”
- „M-au tratat ultimul, spunând că, după ce mă tratează, trebuie să distrugă instrumentele.”
- „Mi-au cerut cearceaf, pensete de plastic și mănuși, pentru a-mi scoate două măsele.”
- „Pentru unii s-au găsit tratamente de toxoplasmoză; pentru mine, nu!”
- „La stomatologie, medicul mi-a spus că nu mă tratează, pentru că și-ar pierde pacienții, dacă se află.”
- „Medicul și părinții mi-au spus că așa îmi trebuie, dacă umblu prin străinătate!”

- „Acum un an, a trebuit să mă internez în spital și, când m-am întors la serviciu, pe concediul medical scria «SIDA». Patronul nu m-a dat afară, dar mi-a băgat mașina în service și o ținea numai acolo. După două luni, am plecat singur, pentru că nu mai câștigam nici un ban.”
- „Colegii de lucru m-au bătut, pentru că am stat cu ei în cameră și nu le-am spus ce am. Au aflat de boală fiindcă mi-au scotocit printre haine și au găsit un certificat medical. I-au spus și patronului, care mi-a zis să plec, pentru că nu vrea să aibă probleme.”
- „La școală au aflat din cauză că a trebuit să duc scutire pentru sport.”

3. Locurile/serviciile/instituțiile în care respondenții consideră că au fost discriminați

Pentru a identifica locurile în care persoanele infectate cu HIV sunt discriminate, participanții la studiu au fost rugați să noteze dacă au fost discriminați în mediu instituțional sau acasă.

Graficul nr. 5: Locuri/servicii/instituții în care persoanele infectate cu HIV consideră că au fost discriminate

Remarcăm că, dintre persoanele care consideră că au fost discriminate, cele mai multe (26%) afirmă că discriminarea a avut loc în cabinetele stomatologice.

Alte servicii/instituții/locuri în care persoanele infectate cu HIV consideră că au fost discriminate sunt:

- în alte spitale decât cele de boli infecțioase: 20%;
- la școală: 19,1%;
- acasă: 12,2 %;
- în spitalele de boli infecțioase: 12%;
- în cabinetul medicului de familie: 11,3%;
- în serviciile sociale: 10,4%;
- la locul de muncă: 7%.

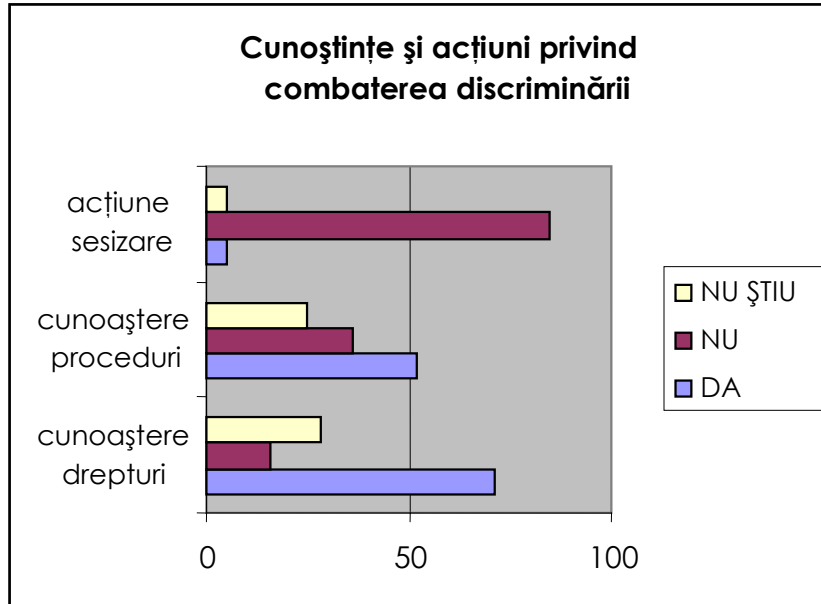
Menționăm că unele persoane au notat mai multe instituții/servicii în care consideră că au fost discriminate.

C) Date privind cunoștințele referitoare la procedurile de combatere a discriminării

În această secțiune au fost incluse întrebări privind cunoștințele legate de procedurile necesare pentru a semnaliza o situație de discriminare, precum și o întrebare legată de experiența personală în sesizarea unei astfel de situații.

Mai mult de jumătate dintre respondenți consideră că își cunosc drepturile privind accesul egal la servicii și la viață privată. Astfel, 71 de persoane (61%) afirmă că își cunosc aceste drepturi și doar 13% consideră că nu le cunosc. Cele 28 de persoane (24%) care aleg răspunsul „Nu știu” demonstrează, prin această opțiune, că își cunosc o parte din drepturi, dar cred că nu le cunosc pe toate.

Totuși, un număr mai mic de persoane, respectiv 52 (46%), consideră că știu unde se pot adresa pentru a sesiza o situație de discriminare și, dintre acestea, doar 5% au depus vreodată plângere pentru că au fost tratate diferit.

Graficul nr. 6: Comparație între numărul de persoane care afirmă că își cunosc drepturile, numărul celor care cunosc procedurile de sesizare a discriminării și cel al persoanelor care acționează (depun o plângere)

D) Date privind opiniile despre măsurile necesare pentru combaterea discriminării

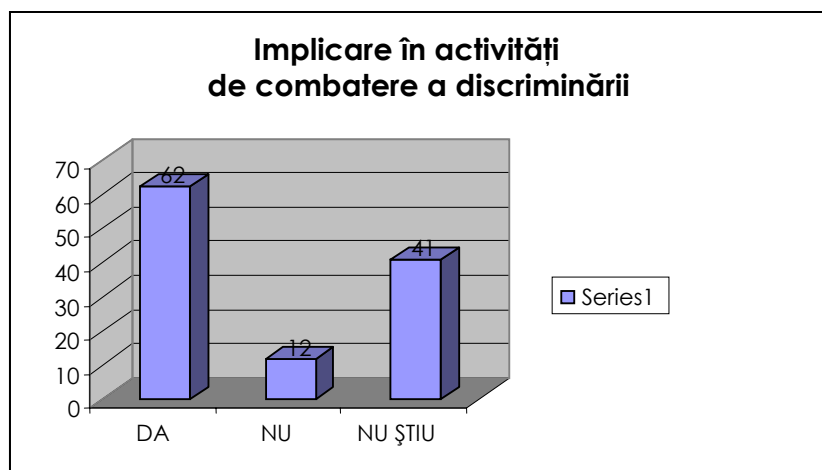
În cadrul acestei secțiuni, au fost incluse o întrebare deschisă privind măsurile ce s-ar putea lua pentru combaterea discriminării și o întrebare referitoare la implicarea personală în activități de combatere a discriminării.

La întrebarea: „Ce considerați că se poate face pentru combaterea discriminării?”, răspunsurile libere au fost grupate în funcție de elementele-cheie. Astfel, cele 74 de persoane care au răspuns la întrebare consideră că:

- sunt necesare informarea și educarea publicului larg, cu privire la infecția cu HIV (42 de persoane);
- trebuie înăsprite pedepsele pentru cei care discriminează (17 persoane);
- persoanele infectate cu HIV trebuie să se implice mai mult în activitățile de combatere a discriminării (10 persoane);
- persoanele infectate cu HIV trebuie să devină mai vizibile (2 persoane);
- alte persoane cred că sunt necesare: „mai multă credință”, „mai mult respect pentru oameni, în general”, „să nu se mai vorbească așa mult despre infecția cu HIV”.

Așa cum reiese din răspunsurile la întrebări, mai mult de jumătate dintre persoanele care au răspuns la întrebare consideră că trebuie intensificate demersurile de informare și educare. De asemenea, se remarcă dorința de implicare a persoanelor infectate cu HIV în activități care au ca scop combaterea discriminării (12 persoane).

La întrebarea explicită: „Doriți să vă implicați în activități de combatere a discriminării?”, 53% dintre respondenți au răspuns afirmativ.

Graficul nr. 7: Răspunsurile privind intenția de implicare a respondenților în activități sociale

Discuții

Pe parcursul studiului, au fost culese un număr mare de observații cu privire la situațiile de discriminare în care se află persoanele infectate cu HIV, inclusiv privind opiniile subiecților referitoare la cunoștințele pe care le au despre propriile drepturi și privind măsurile pe care le consideră ca utile în vederea combaterii discriminării.

Se remarcă, astfel, că o proporție importantă din rândul persoanelor infectate cu HIV consideră că au fost discriminate și că situațiile de discriminare invocate de acestea sunt legate de nerespectarea confidențialității. De asemenea, se observă diferența dintre numărul de persoane care consideră că au fost discriminate și numărul celor care afirmă că s-au aflat în situații de discriminare.

Numărul persoanelor care consideră că își cunosc drepturile este semnificativ mai mare decât numărul celor care știu unde să se adreseze pentru a semnaliza o situație de discriminare.

Există o diferență foarte mare și între numărul persoanelor ce consideră că au fost discriminate și numărul celor care au făcut plângere/au semnalat situația de discriminare.

Pe parcursul analizei datelor s-a observat că, în unele cazuri, răspunsurile „Nu știu” indică probabilitatea existenței unei discriminări în circumstanțele puse în discuție.

Confidențialitatea asupra datelor

Obiectivele pe termen lung și scopul studiului au fost explicate într-un limbaj accesibil fiecărui potențial participant; consimțământul verbal a fost obținut de la fiecare participant, înaintea recrutării. Participarea la studiu nu a fost asociată cu nici un prejudiciu fizic, psihic, social sau legal. Cercetătorii nu au folosit în studiu nume, adrese sau identitatea persoanelor, în respectul dreptului la intimitate și la viață personală.

Proprietarul informațiilor colectate va fi ARAS. Datele colectate vor fi folosite în principal în dezvoltarea unor activități de combatere a discriminării față de persoanele infectate cu HIV.

Limitele studiului

Studiul privind opiniile persoanelor infectate cu HIV cu privire la discriminare are precizie mică și reprezentativitate scăzută, deoarece s-a desfășurat doar în 4 locații, iar eșantionul a cuprins numai 115 subiecți, beneficiari ai ARAS. Nu cunoaștem măsura în care subiecții intervievați reprezintă punctul de vedere al majorității.

Au fost intervievate persoane infectate cu HIV care au acceptat interviul, dar nu știm ce se întâmplă cu cei care nu sunt beneficiari ai programelor de asistență socială, au refuzat să răspundă sau nu au vizitat sediile asociației în intervalul de timp în care s-a desfășurat studiul.

Succese

Este primul studiu din România care urmărește opiniile persoanelor infectate cu HIV privind discriminarea, completând monitorizarea modului în care sunt respectate drepturile persoanelor infectate cu HIV, realizată de UNOPA.

Rata de completare a interviurilor a fost foarte bună, au fost culese informații generale privind situațiile de discriminare în care se află persoanele infectate cu HIV și au fost identificate principalele teme ce necesită cercetari ulterioare.

Concluzii

Acest studiu arată că 52% dintre persoanele infectate cu HIV intervievate consideră că au fost discriminate. Se remarcă însă faptul că, din enumerarea de situații de discriminare, 72% dintre persoanele care au participat la studiu notează că s-au aflat în astfel de situații, ceea ce poate indica faptul că unii dintre respondenți consideră că este normal să fie tratați diferit față de alte persoane care nu sunt infectate cu HIV.

69% dintre persoanele care consideră că au fost discriminate afirmă că discriminarea a avut loc într-o unitate sanitară (stomatologie, alte spitale decât cele de boli infecțioase, cabinetul de medicină de familie, spitalele de boli infecțioase).

De asemenea, studiul arată că încălcarea confidențialității este strâns legată de discriminare, astfel încât toți cei 46,1% subiecți care declară că le-a fost încălcată confidențialitatea se regăsesc și în situațiile de discriminare.

Deși 61% dintre respondenți declară că își cunosc drepturile, doar 46% știu unde se pot adresa pentru a sesiza o situație de discriminare și doar 5% au acționat pentru sesizarea discriminării.

Persoanele infectate cu HIV consideră că, pentru combaterea discriminării, sunt necesare informarea și educarea populației cu privire la infecția cu HIV (37%), înăsprirea pedepselor pentru discriminare (14,7%) și implicarea persoanelor infectate cu HIV în activitățile de combatere a discriminării (8,7%).

Recomandări

În contextul în care discriminarea față de persoanele infectate cu HIV există atât în relațiile acestora cu instituțiile și cu profesioniștii din domeniile social și medical, cât și în relațiile lor cu ceilalți membri ai comunității, un răspuns rapid, care să asigure intervenții în toate arile în care se întâlnește discriminarea, este imperios necesar.

Recomandările participanților la studiu includ, pentru intensificarea demersurilor de combatere a discriminării, informarea și educarea populației cu privire la infecția cu HIV, înăsprirea sancțiunilor pentru discriminare și implicarea persoanelor infectate cu HIV în activități de combatere a discriminării.

Întrucât un număr semnificativ de subiecți afirmă că se consideră discriminați, dar nu au luat nici o măsură pentru schimbarea situației, se dovedește importantă și informarea persoanelor infectate cu HIV cu privire la drepturile omului și la procedurile de obținere pe cale juridică a respectării acestor drepturi.

Referințe

UNOPA – *Monitorizarea cu privire la respectarea drepturilor omului în cazul persoanelor infectate cu HIV, 2007*

Human Rights Watch – *Life Doesn't Wait: Romania's Failure to Protect and Support Children and Youth Living with HIV („Viața nu așteaptă: eșecul României în protecția și susținerea copiilor și tinerilor care trăiesc cu HIV”), 2006*

Ministerul Sănătății/Comisia Națională de Luptă Anti-SIDA, Institutul de Boli Infecțioase „Prof. Dr. Matei Balș” – *Evoluția infecției HIV/SIDA între anii 1985 și 2003*

Ministerul Sănătății – *Situația statistică HIV/SIDA în România, 2007*

Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap – *Situația statistică a persoanelor cu handicap în România, 2007*

Guvernul României – *Strategia națională HIV/SIDA 2004-2007*

Anexă

Chestionar privind discriminarea față de persoanele afectate de HIV

Vă rugăm să răspundeți sincer la întrebările următoare, bifând căsuțele de lângă răspunsul pe care îl considerați adevărat.

Sex: M F

Vârstă: _____

Județ / sector: _____

1. Considerați că ați fost sau sunteți discriminat (tratat diferit) din cauza diagnosticului de infecție cu HIV?

Da Nu Nu știu

2. Dacă da, ați depus plângere?

Da Nu Nu știu

3. Cunoașteți alte persoane infectate cu HIV care consideră că au fost discriminate?

Da Nu Nu știu

4. Considerați că vi s-a încălcat vreodată dreptul la viață privată (confidențialitatea/secretul asupra diagnosticului)?

Da Nu Nu știu

Dacă da, de către cine? _____

5. Considerați că vă cunoașteți drepturile privind accesul egal la servicii sociale și medicale, la muncă, educație, viață privată?

Da Nu Nu știu

6. Din cauza diagnosticului de infecție cu HIV, v-ați confruntat cu vreuna din următoarele situații ?

- Vi s-a refuzat înscrierea în școala obișnuită.
- Vi s-a cerut retragerea din școală.
- Vi s-a refuzat angajarea.
- Ați fost concediat.
- Vi s-a cerut să vă pensionați, în condițiile în care aveți doar infecție cu HIV și erați apt de muncă.
- V-a fost refuzată internarea în spital.
- V-a fost refuzată efectuarea unor intervenții medicale (altele decât cele posibile în secțiile specializate în tratament pentru HIV).
- În unitățile medicale, ați fost tratat diferit de alte persoane care aveau aceeași problemă de sănătate.

Dacă da, detaliați _____

- Medicii au notat diagnosticul de infecție cu HIV pe documente la care ar putea avea acces și alte persoane decât cadrele sanitare? Dacă da, menționați tipul documentului _____
- V-a fost refuzată închirierea unei locuințe.
- Ați fost dat afară din locuința închiriată.
- Vi s-a refuzat acordarea vreunui credit / împrumut.
- Vi s-a cerut să nu mai locuiți în casa familiei.
- S-au făcut aprecieri defavorabile despre stilul dumneavoastră de viață de către reprezentanți ai unor servicii publice (cadre medicale, funcționari publici).
- V-a fost refuzată internarea în centru de plasament, cămin-spital, adăpost de noapte.
- V-au cerut rude, prieteni sau vecini să nu îi mai vizitați.
- V-ați simțit nedreptățit de o instanță judecătorească, în cadrul unui proces (divorț, adopție, succesiune etc.).

Vi s-au adresat, în comunitatea în care trăiți, bancuri răutăcioase, porecle jignitoare, amenințări.

Alte situații (specificați): _____

7. Știți unde vă puteți adresa, dacă doriți să faceți o plângere/sesizare privind discriminarea?

Da Nu Nu știu

8. Ați fost tratat diferit față de alte persoane care nu sunt infectate cu HIV la:

- Spital de boli infecțioase
- Alte spitale decât cele de boli infecțioase
- Medicul de familie
- Stomatologie
- Alte cabinete medicale
- Serviciile sociale
- Școală
- Locul de muncă
- Acasă

9. Ce considerați că se poate face pentru combaterea discriminării?

10. Ați dori să vă implicați în activități de combatere a discriminării față de persoanele infectate cu HIV?

Da Nu Nu știu